

Назар І.

Діва десь преістотно родить, і земля вертеп
Неприступному приносить. Ангели з пастирями славословлять,
а волхви за зіздою подорожують, бо ради нас родилося
дитя мале – предвічний Бог»
(Кондак Різдва)

Уся атмосфера Христового Різдва овіяна подихом таїнственої ночі: вертеп, в якому лежить на сіні Боже Дитятко, незвичайна поява таємничої зірки, прихід трьох мудреців зі Сходу, благовістування ангелів і поклін пастушків, а також яскраво освітлені ялинки, спів колядок – усе це виринає нас із сірої буденщини і переносить у світ краси, світ нашого дитинства і молодости. Воплочення Божого Сина – це основна правда всього християнства. Воно є підвалиною Христової Церкви, святих таїнств та літургійного прославляння Бога. Без воплощення Ісуса Христа між Богом і людьми і досі існувала б нездоланна прірва, і спасіння було б недосяжним для людини.

Святий Атанасій Великий у своїй науці на Христове Різдво зазначає: «І домок, в яким родить Діва, приймає вид церкви, де жертovníком – ясла, служителем – Йосиф, дияконом – пастирі, священиком – ангели, архієреєм – Господь, престолом – Діва, чашами – материнські груди, одіжжю – очоловічення, віялами – херувими, дискос – Святий Дух, а Отець – воздух, який покриває дискос» .

Святкування Христового Різдва – це не тільки якийсь спомин про те, що сталося колись давно, але щось, що діється і тепер. Це незбагненне таїнство, яке повторюється з року в рік. Ми разом з ангелами, волхвами і пастушками стаємо учасниками цієї щасливої події та радісно з усім Всесвітом величаємо: «Сьогодні Христос Рождається!».

Хтось може зауважити, що це якась побожна фантазія або поетичне перебільшення, бо те, що було, минуло і ніколи не вернеться. Так є у людському світі, але не у Божому Царстві, яке явилось на землі в Ісусі Христі. Святий апостол Павло твердить: «Ісус Христос той самий учора, сьогодні і навіки» (Євр. 13: 8). Ця повсякчасність Ісуса Христа віддзеркалюється також і в Його Церкві, і в наших літургійних святкуваннях. У різдвяному читанні Апостола чуємо: «Як настала повнота часу, послав Бог Сина свого» (Гал. 4: 4). Це означає, що в Ісусі Христі час знайшов свою кульмінаційну точку, своє звершення. Спасіння людства стає дійсністю. Увесь подальший історичний процес – це лише поступове втаємничення людського роду у нове життя в Ісусі Христі. Тому Різдво Христове – це не релігія минувшини, ані не мертва традиція, яка ніколи не старіється, бо її змістом є сам Христос.

Кожне Різдво – це новий початок, це новий «Схід з неба», це «невечірній день» Божого Царства. Христове Різдво – це народження Божого Сина, воплощення Другої Особи Пресвятої Трійці, прихід на землю Спасителя, Котрий дарує нам нове, вічне життя.

Часом чуємо думки, що Христос, ставши людиною, покинув велич і славу Неба, щоб тут, на землі, ділити з нами турботи нашого земного життя, і в цьому упокоренні Ісуса Христа виявляється безмежна любов Бога до людського роду. Це все, безперечно, правда. Однак не можемо забути, що в наших богослужбових текстах і гимнах зустрічаються й інші, глибші думки про сенс Христового Воплочення. У Різдяній літургії підкреслюється той факт, що новонароджене немічне Немовля, покладене у вифлеємські ясла – це Всемогутній Цар неба і землі, Котрий зволив узяти на себе подобу смертної людини, що

це народився Предвічний Бог.

Упокорення Ісуса Христа – це тільки один аспект Різдвяного таїнства; набагато важливішою правдою є те, що волочений Христос залишається й надалі з'єднаним зі своїм Небесним Отцем: «Сьогодні Вифлиєм прийняв Того, Хто повсякчасно сидить з Отцем» (стихира Утрені празника). Убогий вертеп, в якому народився Спаситель, стає місцем зустрічі двох світів – земного й небесного. Так пізнаємо, що Христове Різдво – це, власне, не пониження Бога й не розлука Його з Небом, але піднесення землі до Неба й благодатне відродження людини до нового життя. «Небо і земля сьогодні з'єдналися через народження Христа, сьогодні Бог прийшов на землю, а людина вийшла на небо...» – ось у цих словах святкової літійної стихирі криється весь сенс і радісна новина Христового Різдва. Ті самі думки знаходимо в наших колядках, а це є доказом органічного пов'язання українського фольклору з християнською вірою: «Щоб землю з небом в одно злучити, Христос родився, славте!».

Різдво – це не тільки таїнство народження Божого Сина, але також і чудо відродження людини до гідності Божої Дитини. Цю безмежну ласку цілковитої внутрішньої переміни, дар «нової людини» Господь дає кожному з нас. Ми ж покликані цей дар у собі розвивати і співпрацювати з Божою ласкою. Це не значить, що емоційно та інтелектуально маємо знизитись до рівня дитини, натомість маємо з безмежною довірою ставитися до Бога, як до люблячого батька, цілком розуміти обмеження свого власного розуму, з покорою сприймати незбагненні, таїнственні правди Божого Об'явлення та мудрі шляхи провидіння.

Стверджуючи про відродження людини через вочленення Ісуса Христа, варто також звернути увагу на дуже важливий факт: «людина» – це не просто розумна істота, а жива особа, котра є членом своєї родини – Церкви. Відновитися у новонародженому Ісусі Христі – значить оновити себе. Мета Христового Різдва – обожнення людського роду: «Слава і хвала тому, що родився на землі і обожив істоту земнородну» (Утреня, сідальні).

Народження Христа в людському тілі відкриває перед нашими очима ще й іншу важливу правду: вочлений Христос ототожнюється з кожною людиною. Всі наші життєві шляхи знаходять своє освячення в події Вифлеємської ночі, в Бозі, Котрий став людиною.

1. Іванків Євген. Український християнський схід. Чикаго 1992, с. 25-36.
2. Катехизм Католицької Церкви. 2002, с. 132-134.
3. Катрій Юліян. Пізнай свій обряд. Нью Йорк 1982, с. 315.
4. Тайна, яку звершуємо. 2 ч. Львів 2003, с. 44.

Назар І. Народження Христа – відродження людини // Слово № 4 (34), грудень-лютий, 2007-2008, с. 2-3.